

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr. F. J. J. Buijtenendijk, Dr. K. Dijk, Dr. V. Hepp en Dr. B. Wielenga

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's-Gravenhage; N. Baas, Amsterdam; Prof. Dr. H. Bavinck, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids, Mich., N.A.; Dr. Joh. C. Broen, Amsterdam; Prof. Dr. F. W. Grosheide, Amsterdam; Dr. W. G. Harrenstein, Medan; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, Tiel; Dr. B. A. Knoppers, Almelo; Dr. J. G. Kunst, Arnhem; Dr. H. W. Laman, Assen; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Prof. Dr. S. O. Los, Voorburg; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; Dr. J. C. de Moor, Amsterdam; Prof. Dr. J. Ridderbos, Kampen; Dr. J. C. Rullmann, Utrecht; Dr. K. Schilder, Gorinchem; J. Schouten, Rotterdam; Dr. W. J. A. Schouten, Kampen; Dr. J. Thijss, Meppel; Dr. H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Oostkapelle; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Anna-Jacoba-Polder; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Dr. V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Abonnement: f1,25 per 3 maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7,50 per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. Reclames: 75 ct. per regel.

REFORMATIE.

II.

De wet der Reformatie.

Het eerste artikel droeg tot bovenschrijft: „ONT-wikkeling, geen IN-wikkeling”. Daarin werden zoowel conservatieve als radicalisme bestreden. Beide zoeken de ontwikkeling van het geestelijke leven te keeren, hetzij door krampachtig aan het oude vast te houden, hetzij door het historisch geworden met wortel en tak uit te roeien. Vooral echter dreigt voor de reformatische actie gevaar van die richting, die tot een bepaald punt in het verleden terug wil keeren. In onze dagen werkt een sterke drang om naar de apostolische eeuw terug te gaan. Maar dat moet als reactie worden gebrandmerkt. Dat zou geen ontwikkeling, maar inwikkeling zijn. Gevoed door en geleid naar de Schrift behoort de Reformatie — al zal zij op sommige punten zich weleens het verleden moeten toewenden om aanknopings te vinden — als geheel genomen zich te bewegen in voorwaartse richting.

Steeds vooruit, tot op den dag dat Jezus komt. Hiermee besloot het vorige artikel.

Daarin werd de eisch Gods voorgehouden.

Dat is het ideaal, waarvoor gestreden moet worden. Het verwerkelijkte zich niet vanzelf.

Alle Reformatie zal van uit den Raad Gods geleid moeten worden. Anders is ze tot mislukking gedoemd.

Zij behoort bovenal, ja eenig en alleen werk Gods te zijn. Dat is een onder ons bekende waarheid. Maar waaraan niet genoeg kan worden herinnerd. De vrees om afgezaagde dingen te zeggen, mag niet weerhouden, dit nog eens nadrukkelijk voorop te stellen.

Christus, die voor Zijn kerk het leven verwierf, moet dat leven doen doorwerken. De Heilige Geest, die in aansluiting aan het werk van onzen Middelaar, dat leven in de harten inbrengt en daarmee de gemeente doortintelt, moet gedurig voor herleving zorgen.

Reformatie — een werk Gods!

Maar daarom ook een werk van den geloovige.

Want God werkt hier door den geloovige heen.

Reformatie vraagt van den geloovige trouw te zijn aan het bevel van zijn Koning.

Het kan den belijder en belever der Christelijke waarheid niet genoeg worden ingehamerd, dat zonder die trouw de reformatie een verloren zaak is.

Het heilige vuur dient op het altaar des harten brandende te worden gehouden.

Wat van God uitgaat behoort de kerk door zich te laten heengaan.

Dat is de grondwet van alle ware Reformatie.

De Reformatie is aan vaste wetten onderworpen. Natuur- en geestesleven, ook natuurlijk en geestelijk leven, hebben ieder hun eigen wetten.

Die van de natuur laten zich het gemakkelijkst ontdekken. Daarom hebben velen, die het zich bij hun wereldbeschouwing oenvoudig wilden maken, de natuurwetten ook van toepassing verklaard op de wereld van den geest en van het geestelijke. Omgekeerd hebben idealistische naturen, die door het ingewikkelde niet werden afgestooten, maar juist aangetrokken, de wetten van den geest willen opdringen aan de natuur.

Het zou geen zin hebben hier de wijsgeerige scholen te noemen, die zich aan zulke gevaarlijke eenzijdigheid schuldig maken; die hetzij de natuur, hetzij den geest willen verkrachten.

Aan de christelijke wereldbeschouwing is het echter eigen alle ding „naar zijn aard” te bezien. Daarin ging de Schrift zelf haar voor. Zij erkent de grenzen tusschen die verschillende sferen. En gelijk men, wanneer men in het volkerenleven de grenzen overtrekt, andere wetten vindt, zoo ook hier.

Maar nu is het weer niet zóó gelegen, dat de wetten voor natuur- en geestesleven zoozeer vreemd aan elkander zijn, dat ze zelfs niet met elkander vergeleken kunnen worden. Integendeel. Voor den nauwkeurigen onderzoeker valt er onophoudelijk zekere overeenkomst, zeker parallelisme of even-

wijdigheid vast te stellen. Daarom laten verschijnen in het geestesleven zich zoo dikwijls met beelden aan de natuur ontleend, verhelderen.

Inzonderheid geldt dat voor de idee der geestelijke ontwikkeling, waarbij, gelijk wij reeds zagen, de Reformatie ten nauwste is betrokken. De natuur biedt sprekende voorbeelden, welke die ontwikkeling kunnen verduidelijken. Men kan zich wenden tot het dieren-, maar bovenal tot het plantenleven. De ontwikkeling der plant is zooveel minder gecompliceerd dan die van het dier en leent zich des te beter tot illustratie en vergelijking.

Niemand minder dan onze Heiland opende hiervoor ons oog. Als Hij de ontwikkeling van het echte geloof in tegenstelling met die van allerlei wangeeloof wil schelden, grijpt Hij naar de machtige gelijkenis van den zaaiër. Wil Hij Zijn discipelen de ontwikkeling van het Godsrijk voor oogen stellen, dan kiest Hij de gelijkenis van het mosterdzaai, dat wel het geringste onder de moeskruident is, maar later opschiet tot trotschen boom.

Zoo doet b.v. ook Paulus. Inzake de ontwikkeling van het geloofsleven blijft zijn woord klassiek, dat het Paulus is, die plant, Apollos die nat maakt, maar God die den wasdom geeft. En in den brief aan de Romeinen wijdt hij zijn lezers in het moeilijke Joodsche probleem in door te spreken van doode takken, die worden afgehouden en van wilde takken, die op een boom worden geënt.

Dat geeft ons het recht om de wetten, welke voor de Reformatie gelden te illustreren met wetten, welke de natuur leert.

Het heeft weinig zin of iemand door een dier eerste tuinkunstenaars een tuin laat aanleggen, indien hij geen zorg draagt voor een geregeld onderhoud. Dag aan dag moet erin gearheid worden. Met taaie volharding moet tegen het onkruid worden gestreden. Schadelijke insecten moeten onvermoeid worden verdelgd. Verkeerde groei der gewassen moet worden tegengegaan. Anders zijn in minder dan geen tijd de oorspronkelijke sierlijke lijnen verdwenen. De smaakvolle vorm is onkenbaar geworden. Natuurlijk heeft de tuinbouwkundige er bij den aanleg op gerekend, dat boom en heester zich zullen ontwikkelen en dat de gaarde daardoor over eenige jaren een geheel ander aanzien zal verkrijgen. De eerste kale vormen zullen door meer weelderige worden vervangen. Maar onder dat alles dient de grondvorm behouden te blijven. Daarvoor is de dagelijkse bearbeiding noodig.

Zoo nu heeft ook Christus Zijn kerk op voortdurende Reformatie aangelegd. Hij gaf haar niet alleen wezen, maar ook vorm. En zoowel dat wezen als die vorm worden door schadelijke invloeden van binnen en van buiten onophoudelijk bedreigd. Christus legde in Zijn kerk krachten, die noodzakelijk ter ontwikkeling moeten leiden. Maar Hij stichtte geen kerk, die in één oogenblik de zonde te boven is. Hij beloofde, dat zij de zonde eerst te boven zou komen na strijd. Op den akker der kerk waait onkruid. Er werken krachten, die, zoo zij niet worden gestuit, ontbinding ten gevolge hebben. Zouden de laatste den winsten, dan zou de kerk haar wezen en vorm inboeten.

Met het oog daarop nu is rusteloze Reformatie plicht.

Reformatie wordt niet maar door den een of anderen critieken tijd geëischt.

Zij is roeping van alle tijden.

Er moet een geregelde Reformatie plaats hebben.

Dat is de eigenlijke Reformatie.

Nog veel te weinig wordt dat zóó ingezien.

Om zich een recht begrip van Reformatie te vormen, gaat men gemeenlijk terug naar de heroieke beweging der 16de eeuw, waartoe Luther den stoot gaf en waaraan Calvijn voltooiing schonk.

Voor velen is dat de Reformatie.

En waar het spraakgebruik die meening onder-

steunt, kan men er zich bij neerleggen. Maar dan toch altijd onder zeker voorbehoud. Namelijk dit, dat men nooit mag vergeten, dat deze Reformatie — hoe gezegend zij ook werkte — een abnormaal karakter droeg.

Zij leverde het model voor alle abnormale Reformatie.

Niet echter voor de normale.

Wanneer iemand zijn tuin verwaarloost, zal later krachtig ingrijpen noodzakelijk zijn, om hem weer zijn eigen stijl te doen herwinnen en in dien stijl ontwikkeling te waarborgen. In die wildernis zal alleen door krasse maatregelen, door snoeien en weggappen op groote schaal orde zijn te scheppen. Hoeveel beter ware het echter geweest, wanneer men er geregeld de hand aan had gehouden! Dan ware zulk een totale verandering overbodig geweest.

En zoo ook, het is niet normaal, wanneer een Reformatie zoo diep moet snijden in het lichaam der kerk als die der 16de eeuw. Indien de kerk niet nalatig was geweest in het werk der door-gaande Reformatie, had dit nooit behoeven te gebeuren. Had zij trouw op haar post gestaan, zulk een pijnlijke operatie ware haar bespaard gebleven.

Men behoeft niet te wachten tot de deformatie of vervorming compleet is geworden, voor men reformeënd kan optreden. Neen, bij het begin van de geringste deformatie moet al de Reformatie ter hand geven. Dat is in het belang van een gezonde kerkelijke ontwikkeling.

Het staat er dus volstrekt niet zoo mee, dat op den tijd der formatie een periode van deformatie moet volgen, voor en aler men tot Reformatie kan overgaan.

Reeds in het tijdperk der formatie is Reformatie op haar plaats, omdat deformeërende invloeden zich dadelijk doen gelden.

Gelijk men in de plotselinge omzetting van iemands hart niet de bekeering mag zien, maar men de bekeering heeft te verstaan als een voortdurend proces van afsterven en opstaan, van afsterven van den ouden mensch en opstaan van den nieuwen mensch, zooals onze Heidelbergse kerk zoo schoon belicht, zoo vormt ook de normale Reformatie een geleidelijk proces.

Zoo bedoelden ook onze vadersen het, toen zij spraken van een *ecclesia reformata quia reformatanda*, d.w.z. van een kerk die daarom juist gereformeerd is, wijl ze altijd door nog gereformeerd moet worden.

En dit reformatie-begrip vindt men ook in den naam van ons blad weergegeven.

Waar het „De Reformatie” wordt geheeten, wordt daarmee allerminst beweerd, dat onze Gereformeerde kerken van heden op één lijn staan met de Roomsche kerk der Middeleeuwen.

Dat zij zóóver van de waarheid en den zuiveren kerkvorm zijn afgeweken, dat alleen een Lutherdaad uitkomst brengen kan.

Ook niet, dat op zulk een abnormale Reformatie, zij het dan in kleiner afmeting, dient te worden aangestuurd.

Want dan zouden wij toonen in een toestand van overspanning te leven, waarin wij de gebreken en misstanden, welke er in ons kerkelijk leven ongetwijfeld gevonden worden, in karikatueristische overdrijving vóór ons trekken.

Wat ons voor oogen staat en steeds scherper voor oogen moet staan is de behoefte aan voortgezette, aan doorgaande, aan dagelijkse Reformatie.

Daardoor wordt onder den zegen van Sions Koning de noodzakelijkheid van een abnormale Reformatie in de toekomst voorkomen.

De Reformatie behoort als een wet ons kerkelijk leven te beheerschen.

Altijd, maar in het bijzonder nu.

Wat toch is het geval?